

BIJLAGE 6

Factsheet financiële regelingen Pleegzorg

Stelselwijziging Jeugd

Factsheet

Overzicht financiële regelingen Pleegzorg

1 Waarom een factsheet over financiële regelingen voor pleegouders ?

Pleegkinderen nemen in diverse (financiële) regelingen een bijzondere positie in. Deze positie heeft ook gevolgen voor hunpleegouders. Pleegouders kunnen onder voorwaarden een beroep doen op verschillende wettelijke financiële regelingen die verband houden met zorg, onderwijs, werk en inkomen. Deze regelingen vinden onder andere een belangrijke basis in de Jeugdwet die op 1 januari 2015 in werking is getreden. Mogelijk hebben de regelingen ook effect op andere financiële regelingen waar pleegouders mee te maken kunnen krijgen.

Deze factsheet beoogt pleegouders en gemeenten een kort overzicht en inzicht te geven in de belangrijkste financiële regelingen, zoals deze gelden na inwerkingtreding van de Jeugdwet. Daarbij wordt in deze factsheet ook ingegaan op de eventuele samenloop met andere financiële regelingen.

Voor de duidelijkheid: deze factsheet is beschrijvend en van algemene aard. In de praktijk kunnen zich uitzonderingen voordoen. Uitzonderingssituaties kunnen invloed hebben op deze genoemde regelingen. In deze factsheet zijn geen van deze uitzonderingssituaties opgenomen.

2. Hoe is deze factsheet verder opgebouwd?

Eerst worden de verschillende varianten van pleegzorg besproken.

Daarna wordt ingegaan op de vraag welke gemeente verantwoordelijkheid draagt in een pleegzorgsituatie en besteden wij kort aandacht aan de rol en verantwoordelijkheden die hierbij horen. Ook wordt de financiële verantwoordelijkheid van de ouders benoemd. Vervolgens komen verschillende financiële regelingen aan de orde waarop pleegouders, onder voorwaarden, een beroep kunnen doen. Denk aan regelingen op het gebied van zorg, onderwijs, werk en inkomen en overige thema's, bijvoorbeeld de nabestaandenuitkering. Bij ieder van deze regelingen zal worden aangegeven of zich eventueel samenloopeffecten met andere regelingen kunnen voordoen.

3. Welke terminologie wordt gebruikt?

Met de inwerkingtreding van de Jeugdwet zijn ook bepaalde termen veranderd, die vóór 2015 binnen de jeugdzorg werden gebruikt. Deze factsheet maakt gebruik van de nieuwe terminologie en de hierbij behorende definities. In de brochure: Pleegzorg een bijzondere vorm van Jeugdhulp kunt u onder andere meer uitgebreide informatie vinden over deze nieuwe terminologie.

De brochure is opgesteld door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het ministerie van Veiligheid en Justitie en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), in samenwerking met Jeugdzorg Nederland en belangenverenigingen van pleegouders.

1. Welke varianten van wettelijke pleegzorg kent de Jeugdwet?

Pleegzorg in de Jeugdwet

De pleegzorg die geregeld is in de Jeugdwet vormt een bijzondere vorm van jeugdhulp. Het is pleegzorg die wordt verleend op basis van een pleegcontract. Het pleegcontract vloeit voort uit een besluit van de gemeente of een machtiging uithuisplaatsing van de kinderrechter en wordt gesloten tussen de pleegzorgaanbieder en de pleegouders. Naast de pleegzorg die geregeld wordt in de Jeugdwet, bestaat er overigens ook zogenaamde 'informele' pleegzorg. In de praktijk betreft dit alle pleegzorg die niet via een besluit van de gemeente of beschikking van de kinderrechter, en zonder pleegcontract geregeld is. In deze factsheet wordt alleen ingegaan op de pleegzorg in de Jeugdwet, dus pleegzorg op basis van een besluit en een pleegcontract.

Er zijn drie varianten van pleegzorg te onderscheiden: pleegzorg in het vrijwillig kader, pleegzorg in het gedwongen kader en pleegoudervoogdij.

Pleegzorg in het vrijwillig kader

Bij deze vorm van pleegzorg nemen de ouders van het kind zelf de beslissing om het kind (tijdelijk) door een ander - de pleegouder - te laten opvoeden, omdat zij zichzelf hiertoe (tijdelijk) niet in staat achten. Deze vorm van pleegouderschap wordt doorgaans pleegzorg in het vrijwillig kader genoemd. De ouders blijven het formele gezag over het kind uitoefenen. Het verschil met informele pleegzorg is dat er bij pleegzorg in het vrijwillig kader dus een pleegcontract wordt afgesloten.

Pleegzorg in het gedwongen kader

Dit is een vorm van pleegouderschap waarbij een kindbeschermingsmaatregel is opgelegd. Het kind wordt bijvoorbeeld door de rechter onder toezicht gesteld (OTS). Het gezag van de ouders over het kind wordt ingeperkt. Het gezag van de ouders kan ook beëindigd worden. Er is dan sprake van voogdij die in beginsel door een gecertificeerde instelling wordt uitgevoerd die een voogd benoemt voor de uitvoering. Het kind wordt dan bij pleegouders geplaatst en er wordt een pleegcontract gesloten tussen een pleegzorgaanbieder en de pleegouders.

Pleegoudervoogdij

Pleegouders die een pleegkind in huis hebben, kunnen de voogdij over hun pleegkind op zich nemen. Dat kan bijvoorbeeld als duidelijk is dat de jeugdige langdurig bij de pleegouders zal blijven. Het verschil met pleegzorg in het gedwongen kader is dat de opvoedingsverantwoordelijkheid en het gezag bij de pleegouders liggen.

5. Welke gemeente is verantwoordelijk voor de kosten van pleegzorg?

Verantwoordelijkheid

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de jeugdhulp onder de nieuwe Jeugdwet en in die zin verantwoordelijk voor een kwalitatief en kwantitatief toereikend hulpaanbod. Zij moeten er dus voor zorgen dat ieder kind, dat een vorm van jeugdhulp nodig heeft, deze daadwerkelijk krijgt, ook op het gebied van pleegzorg.

Woonplaatsbeginsel

De verantwoordelijkheid voor een jeugdige ligt in principe bij de gemeente waar degenen wonen die het ouderlijk gezag hebben over de jeugdige. Dus in geval van pleegzorg in het vrijwillig kader of in geval van een ondertoezichtstelling is dit de gemeente waar de gezagsdragers wonen en gaat het dus niet om de gemeente waar de pleegouders wonen.

Ligt de voogdij bij een gecertificeerde instelling, dan is de werkelijke verblijfplaats van de jeugdige bepalend en is de gemeente van het pleeggezin financieel verantwoordelijk voor de pleegzorg.

In het geval van pleegoudervoogdij is het de gemeente waar de pleegoudervoogden wonen. Voor een uitgebreide toelichting op het woonplaatsbeginsel en de verantwoordelijke gemeente verwijzen wij naar de factsheet Woonplaatsbeginsel inclusief stroomschema, zoals beschikbaar via de website Voordejeugd.nl.

6. Welke verantwoordelijkheden dragen de ouders?

Onderhoudsverplichting ouders

Op grond van het personen- en familierecht (Burgerlijk Wetboek) rust op de ouders een wettelijke onderhoudsverplichting. Deze verplichting geldt totdat het kind 21 jaar wordt. Ook na dat moment kan er overigens een onderhoudsverplichting bestaan (als hieraan behoefte bestaat). De Jeugdwet heeft geen invloed op onderhoudsverplichting van de ouders. Ook wanneer een jeugdige in een pleeggezin wordt geplaatst en/of het gezag van de ouders is beëindigd, blijven ouders onderhoudsplichtig.

Ouderbijdrage

In de Jeugdwet is geregeld dat voor jeugdhulp met verblijf buitenshuis een ouderbijdrage verschuldigd is. Deze ouderbijdrage wordt betaald door de onderhoudsplichtige ouder(s). Voor meer informatie over de ouderbijdrage verwijzen wij u naar de factsheet over de ouderbijdrage op www.voordejeugd.nl.

7. Welke financiële regelingen zijn er voor formele pleegouders?

De regelingen die wij in deze factsheet behandelen, gelden voor alle vormen (alle drie varianten) van formele pleegzorg, tenzij anders vermeld.

Pleegvergoeding

Op grond van de Jeugdwet hebben pleegouders die een jeugdige opvoeden en hiervoor een pleegcontract hebben afgesloten met de pleegzorgaanbieder recht op een pleegvergoeding. De pleegvergoeding is bedoeld als een vergoeding voor kosten die zij maken voor het pleegkind. De pleegvergoeding is een basisbedrag dat wordt vastgesteld door het Rijk en dat is vastgelegd in de Regeling Jeugdwet, paragraaf 5. Jaarlijks wordt de pleegvergoeding opnieuw vastgesteld op basis van de prijsontwikkelingen in Nederland.

De pleegvergoeding verschilt per leeftijdscategorie:

Leeftijd pleegkind Bedrag per maand Bedrag per dag

0 t/m 8 jaar	€ 537	= € 17,66
9 t/m 11 jaar	€ 543	= € 17,86
12 t/m 15 jaar	€ 591	= € 19,45
16 t/m 17 jaar	€ 653	= € 21,47
18 jaar en ouder	€ 660	= € 21,70

Tabel : Bedragen pleegvergoeding voor 2015

<i>N.B. Voor de volledigheid volgen hieronder ook de bedragen voor 2017</i>		
Leeftijdscategorie	Bedrag per maand	Bedrag per dag
0 t/m 8 jaar	€ 543	€ 17,84
9 t/m 11 jaar	€ 549	€ 18,04
12 t/m 15 jaar	€ 598	€ 19,65
16 t/m 17 jaar	€ 660	€ 21,69
18 jaar en ouder	€ 667	€ 21,92

Als een pleegkind (deels) in een instelling wordt opgenomen, kan de pleegvergoeding worden verminderd. De kosten die pleegouders blijven maken voor dit pleegkind worden vergoed tot de hoogte van de pleegvergoeding. Dit geldt met name voor de pleegoudervoogdij.

Onder de Jeugdwet is het mogelijk om de jeugdhulp na het 18e levensjaar voort te zetten tot het 23e levensjaar. Dit geldt ook voor de pleegzorg.

Toeslag

De pleegvergoeding kan worden vermeerderd met een door de pleegzorgaanbieder vast te stellen toeslag. De toeslag bedraagt maximaal € 3,51 (2015) per dag. De maximale hoogte wordt vastgesteld door het Rijk en is opgenomen in de Regeling Jeugdwet, paragraaf 5. Ook de toeslag wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld op basis van de prijsontwikkelingen in Nederland.

Pleegouders hebben recht op een toeslag in verschillende situaties. Zo maken zij aanspraak op de toeslag als zij een pleegkind opnemen in een crisissituatie, voor de eerste vier weken van het verblijf van het pleegkind. Ook kan aanspraak worden gemaakt op de toeslag indien pleegouders drie of meer pleegkinderen hebben opgenomen. In deze situatie keert de pleegzorgaanbieder de toeslag uit. Pleegouders kunnen bovendien aanspraak maken op de toeslag als zij extra kosten maken voor een pleegkind met een verstandelijke, zintuiglijke of lichamelijke beperking.

Pleegouders kunnen in aanmerking komen voor het krijgen van deze toeslag als de kosten die zij maken in bovenstaande situatie niet kunnen worden betaald uit de pleegvergoeding noch gebruik kan worden gemaakt van een andere financiële regeling. De pleegzorgaanbieder beoordeelt of de toeslag in bovenstaande situatie wordt uitgekeerd.

De voorwaarden voor de toeslag zijn vastgelegd in de Regeling Jeugdwet, paragraaf 5.

Vergoeding bijzondere kosten

Pleegouders kunnen te maken krijgen met extra kosten die niet kunnen worden betaald uit de pleegvergoeding of toeslag. Voor pleegouders in het gedwongen kader en pleegoudervoogden bestaat de mogelijkheid tot vergoeding van deze bijzondere kosten. De pleegzorgaanbieder beoordeelt dan of deze kosten noodzakelijk zijn en of ze uit de pleegvergoeding en toeslag kunnen worden voldaan. Daarnaast geldt dat pleegouders voor deze kosten geen beroep kunnen doen op andere financiële regelingen en dat de kosten niet te verhalen zijn bij de onderhoudsplichtige(n) van het pleegkind.

In de Regeling Jeugdwet is door het Rijk bepaald dat onder bijzondere kosten in ieder geval wordt verstaan: incidentele hoge medische kosten, reiskosten in verband met een omgangsregeling waarvoor het basisbedrag niet toereikend is en kosten voor een aanvullende verzekering. Gemeenten gaan met pleegzorgaanbieders in gesprek om aanvullende afspraken te maken over welke kosten onder de bijzondere kosten vallen.

De VNG heeft samen met onder andere Jeugdzorg Nederland en pleegouderorganisaties een handreiking 'Pleegvergoeding' uitgebracht, die gemeenten als leidraad kunnen gebruiken. Bij pleegzorg in het vrijwillig kader zijn de onderhoudsplichtige ouders vaak nog in beeld. Vanwege hun onderhoudsplicht moeten bijzondere kosten op hun verhaald worden. Wanneer deze kosten niet te verhalen zijn op de biologische ouders wordt er met de pleegzorgaanbieder (en de gemeente) naar andere oplossingen gezocht.

Zorg

Kinderbijslag

Pleegouders hebben geen recht op kinderbijslag. Het is niet mogelijk om kinderbijslag voor een pleegkind te ontvangen als pleegouders ook een pleegvergoeding voor dit pleegkind ontvangen. De pleegoudervoogd ontvangt ook pleegvergoeding. Om die reden komt ook een pleegoudervoogd niet in aanmerking voor kinderbijslag. Vervalt om welke reden dan ook de pleegvergoeding, dan kan er wel een beroep worden gedaan op kinderbijslag.

Als het kind in een pleeggezin verblijft, kunnen de ouders het recht op kinderbijslag behouden. De Sociale Verzekerings Bank (SVB) stelt hierbij als voorwaarde dat zij minstens € 416 per kwartaal bijdragen aan het onderhoud van het kind, bijvoorbeeld door het betalen van een ouderbijdrage aan het Centraal Administratie Kantoor (CAK). Zie voor meer informatie de website van de SVB.

Zorgtoeslag

De zorgtoeslag is geregeld in de Wet op de zorgtoeslag. Vanaf 18 jaar kun je in aanmerking komen voor zorgtoeslag. De hoogte van de zorgtoeslag is afhankelijk van inkomen en vermogen. Het inkomen van een pleegkind heeft geen invloed op de hoogte van de zorgtoeslag van de pleegouders. Dit kan veranderen zodra het pleegkind 18 jaar wordt. Zie voor meer informatie: Rijksoverheid.nl/zorgtoeslag.

Kindgebonden budget

Het kindgebonden budget vindt zijn grondslag in de Wet op het kindgebonden budget. Als je kinderbijslag ontvangt, maak je aanspraak op een kindgebonden budget. Pleegouders ontvangen geen kinderbijslag voor hun pleegkind en kunnen dus ook geen aanspraak maken op het kindgebonden budget. Kijk voor meer informatie op Rijksoverheid.nl/kindgebonden-budget.

Kinderopvangtoeslag

De kinderopvangtoeslag is geregeld in de Wet kinderopvang. Pleegouders kunnen in aanmerking komen voor kinderopvangtoeslag. De pleegvergoeding wordt niet als inkomen van de pleegouder meegeteld bij het vaststellen van de hoogte van de kinderopvangtoeslag. Zie voor meer informatie: Rijksoverheid.nl/kinderopvangtoeslag.

Wet maatschappelijke ondersteuning

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) regelt ook verschillende voorzieningen voor jeugdigen.

Zo valt onder de Wmo:

1. begeleiding, persoonlijke verzorging en bijbehorend kortdurend verblijf voor jongeren met een beperking, stoornis of aandoening;
2. het vervoer van en naar de locatie (binnen of buiten de gemeente), waar jeugdhulp voor jongeren met een beperking, stoornis of aandoening wordt geboden.

Ook vergoeding van hulpmiddelen voor jeugdigen, zoals een rolstoel, valt onder de Wmo. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van gemeenten. Van jeugdigen jonger dan 18 jaar wordt hiervoor geen eigen bijdrage gevraagd. Voor woningaanpassingen onder de Wmo kan wel een eigen bijdrage worden gevraagd. Zie voor meer informatie de website van de VNG.

Onderwijs

Studiefinanciering

Studenten die een opleiding volgen op het mbo, hbo of de universiteit kunnen studiefinanciering krijgen. Per 1 september 2015 geldt op basis van de Wet Studievoorschot een nieuw stelsel voor studiefinanciering. Studenten die vanaf 1 september 2015 voor het eerst gebruikmaken van studiefinanciering voor een bacheloropleiding of masteropleiding kunnen bij de Dienst Uitvoering Onderwijs een lening afsluiten. Dit is één zelfde basisbedrag voor zowel thuiswonende als uitwonende studenten.

Studenten kunnen bovendien in aanmerking komen voor een aanvullende beurs. De hoogte van de aanvullende beurs is afhankelijk van het inkomen van de ouders. Het inkomen van pleegouders is hierbij niet leidend. Voor meer informatie zie: www.duo.nl. De studiefinanciering heeft geen invloed op de hoogte van de pleegvergoeding.

Werk & Inkomen:

Huurtoeslag

De huurtoeslag vindt zijn basis in de Wet op de huurtoeslag. De hoogte van de huurtoeslag is afhankelijk van het inkomen en vermogen van de bewoners van een gehuurde woning. De pleegvergoeding wordt niet als inkomen gezien en telt dus niet mee voor de huurtoeslag. Het inkomen van een pleegkind wordt meegenomen voor het berekenen voor de huurtoeslag als het inkomen meer bedraagt dan € 4.749 per jaar (normbedrag 2015) en het pleegkind nog geen 23 jaar is. Dit normbedrag wordt jaarlijks geïndexeerd. Een eventuele wezenuitkering van een pleegkind wordt gezien als bijzonder inkomen en wordt dan ook uitgezonderd van deze meetelling, mits hiertoe een speciaal verzoek is ingediend bij de Belastingdienst. Voor meer info over dit bijzondere inkomen zie de website van de Belastingdienst.

Inkomstenbelasting

De pleegvergoeding vormt géén inkomen voor de Wet inkomstenbelasting. Dit betekent dat geen inkomstenbelasting betaald hoeft te worden over de ontvangen pleegvergoeding.

Inkomensafhankelijke combinatiekorting

De inkomensafhankelijke combinatiekorting is een fiscale heffingskorting voor ouders die kinderen onder de 12 jaar verzorgen en daarnaast werken. Omdat pleegouders een pleegvergoeding ontvangen, hebben zij geen recht op de inkomensafhankelijke combinatiekorting voor hun pleegkinderen. Zie voor meer informatie: Rijksoverheid.nl/inkomensafhankelijkecombinatiekorting.

Pleegzorg en bijstand

De Participatiewet vervangt met ingang van 1 januari 2015 de Wet Wajong, de Wet werk en bijstand en de Wet sociale werkvoorziening. Op basis van deze wet kan bijstand worden ontvangen. Het

ontvangen van een pleegvergoeding voor minderjarige pleegkinderen heeft geen invloed op de hoogte van de bijstand die pleegouders ontvangen. Voor de bijstand is de pleegvergoeding namelijk geen inkomstenbron. Met ingang van 1 januari 2015 is de kostendelersnorm in de bijstand ingevoerd. Deze kostendelersnorm betekent dat de bijstandsuitkering wordt verlaagd naarmate er meer meerderjarige personen van 21 jaar en ouder in dezelfde woning wonen. Dit geldt dus ook voor inwonende (voormalige) pleegkinderen. Zie voor meer informatie: Rijksoverheid.nl/participatiewet.

AOW

AOW-gerechtigde pleegouders, die een minderjarig pleegkind opvangen waarvoor zij een pleegvergoeding ontvangen, worden aangemerkt als alleenstaanden en ontvangen een AOW-uitkering van 70 procent van het wettelijk minimumloon. Het ontvangen van een pleegvergoeding wordt dus niet op de AOW-uitkering in mindering gebracht.

Per 1 juli 2016 is voorzien in een kostendelersnorm in de AOW. Dat betekent dat de AOW-uitkering dan 50 procent (voorheen 70 procent) van het wettelijk minimumloon wordt voor iedere AOW-gerechtigde als hij of zij met één of meer meerderjarige personen van 21 jaar en ouder in dezelfde woning woont. Dit geldt ook voor meerderjarige (voormalige) pleegkinderen. Meer informatie is te vinden op de website van de SVB.

Beslag en schuldsanering

Een pleegvergoeding wordt niet meegeteld bij beslaglegging en schuldsanering. Zie voor meer informatie de brochure 'Pleegzorg, een bijzondere vorm van jeugdhulp' op www.voordejeugd.nl.

Pleegzorgverlof

Voor pleegouders bestaat de mogelijkheid om pleegzorgverlof op te nemen wanneer ze een pleegkind in hun gezin opnemen. Een pleegouder heeft recht op maximaal vier weken verlof, dat kan worden aangevraagd bij de werkgever. Zie voor meer informatie: Rijksoverheid.nl/adoptieverlof-en-pleegzorgverlof.

Overige regelingen

Nabestaandenuitkering

Bij het overlijden van een van de pleegouders, kan de nabestaande pleegouder in aanmerking komen voor nabestaandenuitkering. Dit beïnvloedt de hoogte van de pleegvergoeding niet. De hoogte van de nabestaandenuitkering wordt evenmin beïnvloed door het krijgen van een pleegvergoeding. Pleegkinderen worden voor de Algemene Nabestaandenwet niet gelijkgesteld aan een kind. Dit betekent dat met het hebben van een pleegkind niet voldaan wordt aan de voorwaarden een kind jonger dan 18 jaar te hebben. Voor meer informatie zie: Rijksoverheid.nl/algemene-nabestaandenwet-anw.

Wezenuitkering

Als allebei de ouders van een pleegkind zijn overleden, kan een minderjarig pleegkind in aanmerking komen voor een wezenuitkering. De pleegvergoeding wordt in principe niet beïnvloed door een wezenuitkering van het pleegkind. De wezenuitkering wordt wel gezien als inkomen voor een pleegkind. Bij de huurtoeslag wordt de wezenuitkering gerekend tot bijzonder inkomen en niet meegeteld, als hiervoor een speciaal verzoek wordt ingediend bij de Belastingdienst (zie *Huurtoeslag*). Zie voor meer informatie: Rijksoverheid.nl.

Gemeentelijke regelingen

Deze factsheet informeert over financiële regelingen vanuit de Rijksoverheid. Naast deze regelingen bestaan er ook gemeentelijke financiële regelingen en belastingen. Voor meer informatie over de gevolgen van deze financiële regelingen voor pleegouders, kan contact gezocht worden met de desbetreffende gemeente.

8. Wilt u meer weten?

Het bovenstaande is een richtinggevend overzicht met een informierend karakter. Mocht u meer vragen hebben, neem dan contact op met de verantwoordelijke gemeente (zie voor meer informatie: factsheet Woonplaatsbeginsel).

Deze factsheet is richtinggevend. Ondanks dat deze factsheet met zorg is samengesteld, kan de factsheet fouten bevatten. Aan de inhoud van deze factsheet kunnen geen rechten worden ontleend.